

гражданина той страны, где покупатель жилья планирует получить кредит либо поручительство одного из десяти крупнейших банков Украины, для чего последний потребует какой-либо высоколиквидный залог. Обязательным условием таких кредитов будет являться их регистрация в Министерстве финансов Украины и Национальном банке Украины.

В условиях сложившейся сегодня ситуации на рынке ипотечных кредитов, банки, предоставляющие ипотечные кредиты, особенно внимательно подходят к оценке платежеспособности клиентов и, как правило, не принимают во внимание доходы, получаемые за границей, поскольку подтвердить их край-не сложно.

Тяжело судить о расположенности банков к ипотечному кредитованию граждан Украины в странах ближнего зарубежья, но теоретически такая возможность тоже есть. Украинцев, имеющих разрешение на трудоустройство в стране ближнего зарубежья, может получить кредит в одном из банков этой страны.

Так, например, Прибалтика (в частности, Латвия), хоть и страна ближнего зарубежья, но – это уже почти Европа, и недвижимость там (с последующими визами, видами на жительство и т.д.) дает большие возможности. Кроме того, эти страны (и в первую очередь, Латвия) испытывают серьезнейшие финансовые проблемы, для устранения которых принято решение привлекать иностранных покупателей недвижимости, облегчая для них получение ипотеки. Реалии получения здесь иностранными гражданами ипотечного кредита практически «чешские», и даже лучше – минимальный первоначальный взнос возможен не в 50%, а в 40% стоимости выбранного для покупки объекта [4].

Выводы. Подводя итог всему вышеизложенному, можно заключить, что зажиточный украинский гражданин, нуждающийся в жилье для отдыха, оздоровления, учебы детей за границей, а также в коммерческих целях (с целью сдачи в аренду, например), уже в настоящее время имеет реальную (и более дешевую, нежели в Украине) возможность его покупки, в том числе и в кредит, за рубежом. Изучение условий зарубежного ипотечного кредитования покупки жилья поможет отечественным коммерческим банкам Украины определиться с оптимальными параметрами отечественного ипотечного жилищного кредитования, создав в банковской системе условия для эффективной работы отечественного капитала в Украине.

Источники и литература:

1. Ипотека: мифы и реальность : [Электронный ресурс] // Новости. 2011. – Режим доступа : <http://www.realt5000.com.ua/news/1180686/Ipoteka-mifi-i-realnost>
2. Ипотека без границ: в какой стране выгоднее всего украинцу приобрести недвижимость : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.prostobank.ua/zhile_v_kredit/stati/ipoteka_bez_granits_v_kakoy_strane_v...
3. Резниченко Е. Ипотека для «чужих»: что предлагают иностранцам в Украине и украинцам за рубежом : [Электронный ресурс] / Е. Резниченко. – Режим доступа : http://www.prostobank.ua/zhile_v_kredit/stati/ipoteka_dlya_chuzhih_cho_predlagay...
4. Ипотечные условия 5 стран Восточной Европы. Где лучше? : [Электронный ресурс] // Публикации, 2011 г. – Режим доступа : <http://www.ipocremit.ru/analytics/9416791/>

Лозова О.А.

УДК 338.484

ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Актуальність проблеми. На сьогоднішній день туризм став невід'ємною галуззю кожної країни світу, тому що він є одним з найбільш динамічних і прибуткових серед усіх галузей світової економіки, сприяє зміцненню і поширенню економічних, соціальних і культурних зв'язків. Про глобальність та пріоритетність туризму у світовій економіці свідчить те, що на його частку припадає 5% світового ВВП, 6% від загального обсягу експорту, і він забезпечує роботою кожну дванадцятю людину в країнах з розвинутою і зростаючою економікою [5]. За даними UNWTO в 2011 р. загальна сума експортних надходжень від туризму склала 1,2 трлн. дол. США [6]. Світова практика демонструє позитивний вплив туризму на більшість секторів економіки, захист природно-рекреаційних багатств, збереженню та розвитку історико-культурної спадщини. Для багатьох країн туризм став справжнім джерелом збільшення доходів та зростання національної економіки. Як свідчить World Travel & Tourism Council світовий туристичний ринок у найближчі 10 років буде зростати на 4,6 % щорічно [5].

Аналіз останніх наукових досліджень. Дослідженнями у галузі туризму займалися й внесли вагомий внесок такі відомі вітчизняні вчені, як: Цибух В.І., Любіцева О.О., Мальська М.П., Худо В.В., Сокол Т.Г., Кифяк В.Ф. та ін. Але окремі питання ще й досі залишаються поза увагою науковців і вимагають більш детального розгляду щодо перспектив розвитку вітчизняного туризму в сучасних умовах національної економіки.

Мета статті – дослідження сучасного стану туристичного ринку України і перспектив його розвитку.

Викладення основного матеріалу дослідження. Відповідно до закону України "Про туризм" в нашій країні туризм є одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури [1]. Україна володіє значним туристичним потенціалом і має всі передумови для розвитку внутрішнього, в'їзного та виїзного

туризму, а саме: унікальні природні ресурси, сприятливий клімат, неповторний комплекс історико-культурних та архітектурних пам'яток, об'єктів рекреаційного призначення.

Динаміка турпотоків України з 2000 – 2011 рр. наведена в табл.1. Із таблиці видно, що кількість іноземних громадян, які відвідали країну, збільшилась з 2000 – 2008 рр. на 74,5%. Але з 2009 р. потік туристів зменшився на 18,3%, ніж у 2008 році. В 2011 р. кількість туристів зросла на 2,9% порівняно з 2009 р. Іноземних туристів в Україні приваблюють наша національна кухня, історична та архітектурна спадщина, відомі на весь світ монастирі, храми, театри та музеї. Так, протягом 2011 р. Україну відвідали 21,4 млн в'їзних (іноземних) туристів, що на 1% або на 212 тис. осіб більше, ніж у 2010 р. В першу чергу іноземні громадяни відвідують Україну з приватною метою. Цей сегмент займає у 2011 р. 89,6% усього в'їзного туристичного потоку і збільшився на 0,5% або на 91,1 тис. осіб. На другому місці поїздки з організованого туризму. Протягом 2011 р. цей сегмент зріс на 11,7% або на 143 тис. осіб. І на третьому місці – поїздки з службовою метою, які зменшилися порівняно з 2010 р. на 7,1% або на 49,6 тис. осіб [4]. Але, як повідомляє прес-служба Державного агентства України з туризму та курортів, очікується, що під час Євро-2012 Україну можуть відвідати до 1 млн іноземних туристів [7].

Таблиця 1. Туристичні потоки України [4].

	Кількість громадян України, які виїжджали за кордон - усього	Кількість іноземних громадян, які відвідали Україну - усього	Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України - усього	Із загальної кількості туристів:			Кількість екскурсантів
				іноземні туристи	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	внутрішні туристи	
2000	13422320	6430940	2013998	377871	285353	1350774	1643955
2001	14849033	9174166	2175090	416186	271281	1487623	1874233
2002	14729444	10516665	2265317	417729	302632	1544956	1991688
2003	14794932	12513883	2856983	590641	344332	1922010	2690810
2004	15487571	15629213	1890370	436311	441798	1012261	1502031
2005	16453704	17630760	1825649	326389	566942	932318	1704562
2006	16875256	18935775	2206498	299125	868228	1039145	1768790
2007	17334653	23122157	2863820	372455	336049	2155316	2393064
2008	15498567	25449078	3041655	372752	1282023	1386880	2405809
2009	15333949	20798342	2290097	282287	913640	1094170	1909360
2010	17180034	21203327	2280757	335835	1295623	649299	1953497
2011	19773143	21415296	2343496	343511	1395257	604728	1322941

По кількості громадян, що відвідали Україну, Росія займає перше місце (табл. 2). В 2011 р. туристичний потік з Росії зріс на 12,4% або на 1,1 млн осіб (порівняно з 2010 р.), Узбекистан піднявся з 10 позиції у 2010 р. (105, 5 тис. осіб) на 9-ту (141,2 тис. осіб) у 2011 р., обігнав США (127,9 тис. осіб) по кількості громадян, які відвідали Україну. З Узбекистану туристичні поїздки зросли на 25,3%. Але спостерігається зменшення туристичних поїздок з таких країн: Білорусь (на 3,7% або на 414 тис. осіб), Польща (на 17,7% або на 369,5 тис. осіб), Румунія (на 19,4%, або на 175,2 тис. осіб), Угорщина (на 8,8% або на 82,7 тис. осіб), Словаччина (на 7,5% або на 45,7 тис. осіб) [4].

Таблиця 2. В'їзд іноземних громадян в Україну *

№ з/п	Країна	Кількість іноземних громадян, які відвідали Україну		Зміни в % 2011/2010
		2010	2011	
1.	Російська Федерація	7900436	9018487	12,4
2.	Республіка Молдова	4063459	4071785	0,2
3.	Білорусь	3058023	2643988	-3,7
4.	Польща	2089647	1720104	-17,7
5.	Угорщина	944777	862051	-8,8
6.	Румунія	910450	735233	-19,4
7.	Словаччина	609994	564337	-7,5
8.	Німеччина	227725	231718	1,7
9.	Узбекистан	105469	141163	25,3
10.	США	125853	127924	1,6

* розраховано за даними [4]

Якщо проаналізувати дані в'їзного туристичного потоку (табл.1), то він у 2008 р. зменшився порівняно з 2007 р. на 10,6%, а у 2009 р. ще зменшився на 1,1% порівняно з 2008 р. Це можна пояснити розвитком кризових явищ в економіці та падінням курсу національної валюти. Але з 2010 – 2011 рр. спостерігається збільшення в'їзного туристичного потоку. Так у 2011 р. він зріс на 22,5% порівняно з 2009 р. Збільшення в'їзного туристичного потоку у 2011 р. відбулося за рахунок зростання кількості поїздок, але саме: з приватною метою (на 13%, або на 2,2 млн осіб), організованого туризму (на 19,8%, або на 314,8 тис. осіб), службовою метою (на 3,5%, або на 31,1 тис. осіб).

Таблиця 3 показує перші 10 найбільш відвідуваних країн громадянами України у 2010 – 2011 рр. Російська Федерація займає перше місце по кількості подорожуючих з України (5475,5 тис. осіб), потім яких зріс за цей період на 4,4% або на 241,5 тис. осіб. Туреччина у 2011 р. піднялася на одну позицію вище порівняно з 2010 р. За кількістю подорожуючих з України (605,6 тис. осіб) вона обігнала Румунію (556,8 тис. осіб) і займає шосте місце після Білорусі. В 2011 р. турпотоки туристів з України найбільше зросли за такими напрямками: Польща (на 21,6% або на 1103, 3 тис. осіб), Білорусь (на 28,2% або на 446 тис. осіб), Республіка Молдова (на 14,9% або на 331,7 тис. осіб), Туреччина (на 24,2% або на 146,5 тис. осіб). Також спостерігається зменшення туристичного потоку в Угорщину (на 3,5% або на 62,4 тис. осіб), Німеччину (на 5,6% або на 21,6 тис. осіб), і, через нестабільну політичну ситуацію, в Єгипет (на 8,7% або на 28,7 тис. осіб).

Таблиця 3. Вїзд громадян України за кордон *

№ з/п	Країна	Кількість громадян України, які вїжджали за кордон		Зміни в % 2011/2010
		2010	2011	
1.	Російська Федерація	5233972	5475455	4,4
2.	Польща	3999602	5102885	21,6
3.	Республіка Молдова	1889724	2221379	14,9
4.	Угорщина	1789308	1726957	-3,5
5.	Білорусь	1135094	1581128	28,2
6.	Туреччина	459061	605592	24,2
7.	Румунія	503195	556792	9,6
8.	Словаччина	383961	425585	9,8
9.	Німеччина	383325	361689	-5,6
10.	Єгипет	328623	299927	-8,7

* розраховано за даними [4]

Стосовно внутрішнього туризму в Україні варто зазначити, що відсутність достатньої кількості цікавих екскурсійних маршрутів стримує його розвиток (табл.1). За даними Державного агентства України з туризму та курортів, розроблених краєзнавчих програм залишилося не більше 1,5 тис., при цьому більшість із них існує на папері [8]. Також стримує внутрішній туризм якість надаваних послуг і їх вартість, яка на порядок вище, ніж за кордоном. Але у зв'язку з введенням раннього бронювання місць на об'єктах відпочинку і проведенням фіналу Євро-2012 спостерігається зростання внутрішнього туризму на 7-10% станом на початок травня 2012 р. у порівнянні з аналогічним періодом 2011 р. [9].

Таким чином, туризм в Україні розвивається і має великі перспективи. Він суттєво впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання і є одним із найбільш перспективних напрямків структурної перебудови економіки. Використання у повному обсязі туристичного потенціалу дасть можливість нашій країні стати однією з провідних країн світу. А це позитивно вплине на економічний і соціальний стан країни в цілому, стимулюватиме ряд важливих галузей економіки, сприятиме зміцненню нового позитивного іміджу України на світовій арені [2].

Але розвиток туристичної галузі стримують проблеми, які потребують уваги та пошуку шляхів їх вирішення. А саме: недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази, відсутність розгалуженої системи інформаційно-рекламного забезпечення діяльності галузі та туристичних представництв за кордоном, недостатньо кваліфікований персонал, невідповідність рівня якості послуг та засобів розміщення міжнародним стандартам, відсутність достатньо розвинутої інфраструктури, незадовільний стан доріг.

Для вирішення цих проблем необхідно законодавчим та виконавчим органам сприяти створенню організаційно-правових та економічних засад становлення туризму як високорентабельної галузі економіки, залучати інвестиції, упроваджувати передовий зарубіжний досвід, підвищити конкурентоспроможність українського туристичного продукту, поліпшити інформаційне та рекламне забезпечення, усунути адміністративні бар'єри.

Висновки. Результати проведеного аналізу дають можливість зробити висновок, що туризм в Україні відіграє важливе соціальне та економічне значення, оскільки він є джерелом надходжень до бюджету, створює нові робочі місця, розвиває всі галузі, пов'язані з виробництвом туристичних послуг, сприяє зростанню добробуту населення, відіграє важливу роль у розвитку мирних і дружніх відносин між народами, розширенні міжнародних контактів.

Україна має значний туристичний потенціал і всі передумови для розвитку внутрішнього, в'їзного та виїзного туризму. Але він використовується недостатньо. Проте аналіз динаміки туристичного ринку України свідчить про тенденції зростання числа туристів.

Розвиток туристичної галузі стримується різноманітними проблемами, рішення яких потребує державного регулювання та підтримки виконавчих органів влади.

Джерела та література:

1. Закон України "Про туризм" : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
2. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги-XXI, 2003. – 300 с.
3. Державна служба статистики України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. UNWTO Tourism Highlights : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unwto.org.
5. World Tourism Organization UNWTO : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://media.unwto.org/ru/press-release/2012-05-08/postupleniya-ot-mezhdunarodnogo-turizma-prevysili-1-trillion-dollarov-ssha->
6. Державне агентство України з туризму та курортів : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tourism.gov.ua>
7. Обзор рынка туристических услуг в Украине : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.rb.com.ua/rus/marketing/tendency/7296/>
8. Внутрішній туризм в Україні зріс на 7-10% : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://news.dt.ua/SOCIETY/vnutrishniy_turizm_v_ukrayini_zris_na_7-10-101783.html

Макарова Г.С.**УДК 658.5:69:004****ЗБАЛАНСОВАНА МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА, ЯК МОЖЛИВІСТЬ ОПТИМІЗАЦІЇ ЙОГО РОЗВИТКУ**

Постановка проблеми. Для досягнення стратегічних і тактичних цілей діяльності підприємству необхідним є планування і нарощення величини його економічного потенціалу. Для розрахунку оптимальних варіантів розвитку економічного потенціалу за рахунок різних комбінацій його складових, вибір найбільш ефективної структури складових, потрібною є розробка збалансованої моделі економічного потенціалу підприємства, яка б включала притаманні економічному потенціалу внутрішні взаємозв'язки і обмеження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Широкий спектр питань, пов'язаних з концептуальною основою управління та оцінки економічного потенціалу підприємства, розкривається в працях Л.І. Абалкіна, В.Н. Авдєєнка, А.І. Анчишкіна, Б.Є. Бачевського, Ю.С. Валєєва, І.В. Грошева, І.В. Заблодовської, Н.С. Ісаєва, Р.М. Качалова, Н.С. Краснокутської, Є.В. Лапіна, Н.П. Любушина, Р.В. Марушкова, Г.С. Мерзликіної, І.П. Отенко, Г.В. Савицької, Р.Ю. Сіміонова, Л.С. Сосненко, Е.М. Уланова, О.І. Шаманської, Л.С. Шаховської, А.Д.Шеремета та інших. Проте проблема розробки збалансованої моделі економічного потенціалу підприємства не знайшла свого висвітлення.

Мета дослідження – розробка збалансованої моделі економічного потенціалу підприємства.

Об'єкт дослідження – економічний потенціал підприємства.

Предмет дослідження – методичні та практичні аспекти побудови збалансованої моделі економічного потенціалу підприємства.

Результати дослідження. Ми пропонуємо збалансовану модель створити на базі математичної моделі оптимізації, у вигляді системи рівнянь, які описують економічний потенціал підприємства. Кожна математична модель оптимізації має містити обов'язкові компоненти: цільову функцію, обмеження, граничні умови. Ефективним методом вирішення подібних завдань (завдань лінійного програмування) є симплекс-метод, розроблений Дж. Данцигом. Основна ідея методу полягає в направленому переборі деяких варіантів рішень, які називаються припустимими планами, з метою подальшого їх поліпшення і отримання оптимального плану [1].

Математична модель збалансованого економічного потенціалу підприємства повинна містити три складові:

1. Цільова функція – максимізація економічного потенціалу підприємства. Складові, які найбільш суттєво впливають на цільову функцію – субпотенціали економічного потенціалу підприємства – дрібніші за функціональною спрямованістю і можливостями складові, які відображають стан відповідних функціональних сфер діяльності підприємства: техніко-технологічний, кадровий, фінансовий, управлінсько-збутовий та інноваційно-інвестиційний субпотенціали. Величина економічного потенціалу підприємства виражається його через субпотенціали (формула 1):

$$V_{EP} = k_1 * C_{EP_{T-T}}^p + k_2 * C_{EP_K}^p + k_3 * C_{EP_{\Phi}}^p + k_4 * C_{EP_{Y-3}}^p + k_5 * C_{EP_{I-I}}^p \quad (1)$$

де: V_{EP} – величина економічного потенціалу підприємства,

$C_{EP_{T-T}, K, \Phi, I-I, Y-3}^p$ – субпотенціали економічного потенціалу підприємства (відповідно

техніко-технологічний, кадровий, фінансовий, інноваційно-інвестиційний і управлінсько-збутовий);

$k_1 \dots k_5$ – вагові коефіцієнти рівняння, тобто параметри які характеризують питому вагу кожного із субпотенціалів у формуванні величини економічного потенціалу підприємства.